

# Plantagon, välkommen sköna gröna framtid

Vertical farming, urban farming, city farm, stadsodling, plantscraper, agritech, kärt barn har många namn. Som om det inte vore nog att Plantagon är ett oerhört inspirerande projekt när det gäller produktinnovation, drivs även bolaget på ett mycket sympatiskt och nytänkande sätt. Med en helhetsyn på ansvarsfullt företagande utöver den hittills allmänt rådande.

Resan Plantagon tar sin början 2002 när vännerna Hans Hassle - *föreläsare med mångårig bakgrund inom svenskt näringsliv och hållbart företagande* - och professor Oren R. Lyons - *föreläsare och företrädare för ursprungsbefolkningen i Onondaga nation* - diskuterar möjligheterna till en långsiktigt hållbar och storskalig produktion av mat genom stadsodling.

Efter sex år börjar idéerna om vertikal stadsodling ta form. Grundarna Hassle och Lyons påbörjar samarbete med Sweco AB för att utveckla teknologin och möjligheterna. Tillsammans bildar de bolaget Swecorp AB. Samtidigt bestämmer sig grundarna för att företaget, som ska bli Plantagon, ska bli ett hybridföretag med en unik struktur. Ett företag som tar både långsiktigt socialt och etiskt ansvar för planeten samtidigt som det drivs affärsmässigt. Affärsstrukturen kallas companization. [Business as usual is over.](#)

2008 grundas Plantagon International AB and Plantagon International Association. Plantagon köper rättigheterna till konceptet vertikalt växthus av den svenska uppfinnaren Åke Olsson. Då talades det inte så mycket om stadsodling och det fanns inte heller någon fungerande infrastruktur för att göra affärer, ingen supply chain.

Sedan dess har företaget arbetat intensivt med att skapa en global varumärkesvärde, ny teknik och patent samt standardiseringsprocesser för hållbarhet. Marknadsföringen av Plantagon har skett och sker genom det omfattande internationella varumärkesarbetet. Företaget har även vunnit flera priser, bland annat utsetts till ett av världens 100 mest innovativa företag.

## Companization, vad innebär det?

Plantagon companization är ett unikt och inspirerande sätt att driva bolag. En företagshybrid som är uppbyggd som hälften aktiebolag, hälften förening. Företaget ägs till hälften av svenska Swecorp AB, till hälften av amerikanska indianstammen Onondaga nation. Förutom att vara ett vinstdrivande företag och en ideell förening delar båda det etiska ramverket (FN:s Global Impact och Earth Charter) som är inskrivet i bolagsordning respektive stadgar.

De två ägarna av bolaget har av sagt sig fem procent var till föreningen som därmed äger tio procent av bolaget Plantagon. Föreningen utser även, genom sin styrelse, halva bolagsstyrelsen. Detta innebär att bolaget får svårt att verka utanför de etiska ramverken. Companization innebär

prestigelöshet och motverkar girighet. Det betonar vikten av att alla, även företag, måste ta sitt ansvar och agera både socialt och miljömässigt hållbart

Alla som vill kan bli medlem i föreningen. Medlemskapet kostar 100 kronor om året. Betalar du 1000 kronor för ett 10-årigt medlemskap får du också en så kallad Closure Right, en generationsaktie som sjunde generationen kan inkassera. Detta härstammar från seden i Onandaga Nation som innebär att beslut som är viktiga ska vara hållbara i sju generationer.

## Plantagon idag

I Linköping kommer snart bygget av World Food Building att påbörjas, efter tre års förseningar. Byggnaden är ett symbiotiskt system och fungerar som både växthus, kontorsbyggnad och värmesystem. I Stockholm kommer Stockholm Food Building i DN-skrapan på Kungsholmen att vara klar för invigning i mars 2018.

I källaren på höghuset finns en outnyttjad yta på 300 kvm, vilket ger en odlingsyta på 600 kvm där 14 ton örter, kryddor och grönsaker kan odlas. I teorin kan vad som helst odlas men fokus nu är på grönt som har hög omsättning och högt kilopris. Exempelvis basilika, koriander, dill, gräslök, oregano och pak choi.

Driften av anläggningarna sköts idag av Samhall. Odlingarna är i princip självgående men skördande och förpackning är tidskrävande moment.

Samarbetet med Ica Maxi Lindhagen innebär att affären tar emot två tredjedelar av grönsakerna medan ungefär en tredjedel ska gå till restaurangerna i DN-skrapan.

En crowdfunding-kampanj för fler odlingar inom Stockholm pågår under namnet Plantagon Cityfarm Stockholm. Kampanjen pågår till den 31 januari 2018, så du har fortfarande chansen att hänga på!

## Behovet och nyttan av storskalig stadsodling

Inom en snar framtid kommer 80% av jordens befolkning att bo städer, medan 80% av marken lämplig för odling redan är upptagen. Några pusselbitar för att mätta alla är att se över en omställning till mer plantbaserad kost och minska problemet med matsvinn. Men en viktig del av lösningen är även odling i slutna system som stadsodling.

Den storskaliga stadsodlingen är självgående eftersom plantorna odlas i vatten. Ingen transport av jord behövs. Det går åt mycket lite vatten, som återvinns och cirkuleras som värme i fastigheten. Odlingen sker i kontrollerad miljö, plantorna steriliseras under ljus och inga kemikalier behövs.

Lokaler som är svåra att hyra ut för fastighetsägare kan användas för vertikal stadsodling. Överskottsvärmen från en Plantagon-anläggning kommer fastighetsägaren tillgodo och den kostnadsbesparingen understiger hyreskostnaden för lokalen. Det blir helt enkelt en win-win situation för alla inblandade.

## Framtiden för Plantagon

Plantagon kommer att fortsätta vara drivande när det gäller vertikal stadsodling och är idag världens mest skalbara innovation för storskalig matproduktion. Men efter 10 års intensivt globalt varumärkesarbete är företaget mer känt internationellt än i Sverige. I och med byggandet av anläggningarna i Linköping och Stockholm, där DN-skrapan bara är början, kommer detta att ändras.

I framtiden kommer svåranvänd mark och fastigheter att användas till Plantagon-projekt även i andra delar av världen. Idag pågår redan samtal om spännande samarbete med Singapore. På Singapores universitets område är mark redan avsatt för att bygga växtväggar med odling.

En testbed Linköping – Singapore, som går under namnet The Bridge, finns. Den är en plattform för hållbar matproduktion som kan utvecklas, anpassas och användas globalt. Verktygslådan är [Symbiocity](#) och kommer att innebära en ny, spännande exportplattform för Sverige. Där forskning, innovation och export är i hållbar symbios.

Plantagon kommer även att arbeta aktivt för att få in fler kvinnor på ledande positioner i verksamheten. En självklarhet för att avspegla verkligheten, framtiden och få en bättre dynamik i organisationen.

Bolagets representationslokaler finns på 22a våningen i DN-skrapan med en fantastisk utsikt över Stockholm. Där har internationella delegationer välkomnats för en inblick i den innovativa verksamheten och långvariga relationer skapats. Framöver är lokalerna tänkta att omvandlas till ett co-working space med [Symbiocity](#) som bas. Där unga, hållbara aktörer kan hyra in sig och samtidigt få tillgång till Plantagons väl inarbetade infrastruktur och globala nätverk.

---

Slutligen vill jag rikta ett varmt tack för de givande, inspirerande samtal som artikeln baserats på, till Martin Johanson och Owe Pettersson, ordförande i ideella föreningen Plantagon International Association respektive VD på Plantagon Companization. /Pia

För mer detaljerad information om bolaget Plantagon, läs och lär på [plantagon.com](http://plantagon.com)

Mer information om föreningen Plantagon hittar du på [plantagon.org](http://plantagon.org)

[Crowdfunding-kampanjen](#) för Plantagon CityFarm Stockholm är öppen till 31 januari 2018.